

# SNJÓFLÓÐAVARNIR VIÐ KLIF Á PATREKSFIRÐI

## Ákvörðun um matsskyldu

### NIÐURSTAÐA

Skipulagsstofnun telur ljóst að helstu neikvæðu áhrif fyrirhugaðra framkvæmda verði vegna ásýndarbreytinga á svæðinu með tilkomu varnargarðsins í grennd við þéttbýlið á Patreksfirði. Á framkvæmdatíma verður talsvert rask á nokkuð stóru svæði en mikilvægt er að vandað verði til frágangs og landmótunar að framkvæmdum loknum. Skipulagsstofnun telur að nokkur neikvæð áhrif geti orðið vegna ónæðis af völdum framkvæmda í næsta nágrenni framkvæmdasvæðisins og telur stofnunin mikilvægt að framkvæmdaáform verði kynnt fyrir íbúum. Skipulagsstofnun bendir á nauðsyn þess að farið verði eftir þeim mótvægisáðgerðum sem Fornleifavernd ríkisins kann að leggja til vegna þeirra þriggja fornleifa sem fundist hafi á framkvæmdasvæðinu eins og framkvæmdaraðili gefur fyrirheit um í svörum sínum.

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, umsagnir og viðbrögð vegna þeirra. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að gerð þvergarðs til varnar ofanflóðum og grjóthruni við Klif á Patreksfirði sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmdaleyfi Vesturbyggðar skv. 13. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og starfsleyfi Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða samkvæmt reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun. Áður en framkvæmdaleyfi er veitt þarf að liggja fyrir staðfest breyting á Aðalskipulagi Vesturbyggðar 2006-2018 og deiliskipulag af mannvirkjunum.

Skipulagsstofnun ítrekar mikilvægi þess að framkvæmdaraðili og aðrir sem að framkvæmdinni koma viðhafi þá verktilhögun og mótvægisáðgerðir sem kynnt hafa verið við meðferð málsins og vöktun á aðgerðum og áhrifum.

Samkvæmt 14. gr. laga nr. 106/2000 m.s.b. má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 8. nóvember 2011.

4. október 2011

## INNGANGUR

Pann 11. ágúst 2011 tilkynnti Verkís hf., f.h. Vesturbyggðar, gerð snjóflóðavarna við Klif á Patreksfirði, til Skipulagsstofnunar samkvæmt 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. og lið 11 k í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Vesturbyggðar, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða, Umhverfisstofnunar og Veðurstofunnar.

Umsagnir bárust frá Vesturbyggð með tölvubréfi dags. 7. september 2011, Fornleifavernd ríkisins með bréfi dags. 2. september 2011, Heilbrigðiseftirliti Vestfjarða með bréfi dags. 17. ágúst 2011, Umhverfisstofnun með bréfi dags. 25. ágúst 2011 og Veðurstofu Íslands með bréfi dags. 2. september 2011. Frekari upplýsingar bárust frá framkvæmdaraðila með tölvubréfi dags. 4. október 2011.

## FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

**Fyrirhuguð framkvæmd.** Um er að ræða gerð þvergarðs til varnar ofanflóðum og grjóthruni við Klif ofan byggðar á svæði milli Vatnseyrar og Geirseyrargils á Patreksfirði í samræmi við ákvæði reglugerðar um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats. Í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila kemur fram að bygging snjóflóðavarna ofan Klifs sé brýn öryggisráðstöfun til að tryggja eins og kostur sé öryggi íbúa, en skv. hættumati séu hættusvæði vegna snjóflóða talin ná til mikils hluta byggðarinnar. Fjallið ofan við Klif sé mjög bratt og skriðurunnið og svæði með upptakahalla fyrir snjóflóð víðáttumikil. Byggð við Klif standi mjög nálægt fjallinu og séu grunnskóli, heilbrigðisstofnun og kyndistöð samkvæmt hættumati innan svokallaðs hættusvæðis C og íþróttahús/sundlaug, skóli og kirkja innan hættusvæðis B. Fram kemur að á svæði C sé staðaráhætta meiri en 3 af 10.000 á ári en staðaráhætta sé skilgreind sem árlegar dánarlíkur einstaklings af völdum ofanflóða ef dvalið er öllum stundum í óstyrktu einbýlishúsi. Fyrirhuguðum varnargarði sé einkum ætlað að verja þessar 7 byggingar fyrir ofanflóðum.

Fram kemur að gert sé ráð að varnargarðurinn verði 10-12 m á hæð og 250 m langur og að heildarrúmmál hans verði um 42.000 m<sup>3</sup>. Staðið verði að framkvæmdum með þeim hætti að land ofan garðsins verði lækkað um 2 m á allt að 50 m breiðu svæði og efni sem fáiast með þessu móti notað við uppbyggingu garðsins en gert sé ráð fyrir að um verði að ræða um 26.000 m<sup>3</sup>. Flóðmegin verði hlið garðsins brött eða 4:1 (lóðrétt:lárétt) en hlémegin verði garðurinn með 1:1,5 – 1:2 (lóðrétt:lárétt) halla. Toppur garðsins verði um 3 m breiður. Fram kemur að sækja þurfi allt að 16.000 m<sup>3</sup> af efni í kjarna garðsins um 4 km leið að Raknadalshlíð, austan þéttbýlisins á Patreksfirði, en á því svæði hyggist Vegagerðin breikka núverandi Barðastrandarveg (62). Fram kemur að yfirborðsvatn sem safnist fyrir á garðsvæðinu verði leitt til austurs, að stærstum hluta meðfram garðinum og í ræsi undir fláafót hans austast. Fram kemur að landmótun, frágangur og skipulag svæðisins umhverfis varnargarðinn muni taka mið af því að svæðið nýtist til útivistar með gerð göngustíga og trjárækt og lögð verði áhersla á að sáningu og gróðursetningu á svæði næst byggð strax sama haust og framkvæmdir hefjist.

**Umhverfisáhrif.** Fram kemur að verulegar breytingar verði á ásýnd lands og hlíðar með tilkomu varnargarðsins og að hann verði vel sýnilegur frá byggðinni. Með landmótun og skipulagi svæðis milli byggðar og varnargarðs verði dregið eins og kostur er úr neikvæðum sjónrænum áhrifum hans en þau verði þó talsverð neikvæð, varanleg og óafturkræf. Fram kemur að fyrirhugað framkvæmdasvæði samanstandi að mestu af lausum jarðefnum og skriðum. Slíkar jarðmyndanir njóti ekki sérstakrar verndar en áhrif vegna rasks verði nokkuð

neikvæð og óafturkræf en staðbundin. Gróður á framkvæmdasvæðinu sé ekki talinn sérstæður og með plöntun blómjurta og trjáplantna verði leitast við að draga úr neikvæðum áhrifum á gróður. Fram kemur að skv. athugunum sé fuglalíf frekar rýrt og áhrif á fugla því talin verða óveruleg. Fram kemur að gamlir túngarðar liggi ofan byggðar við Stekka, þar sem gert sé ráð fyrir göngustíg og verði stígurinn útfærður nánar í verkhönnun í samráði við Fornleifavernd ríkisins þannig að hann raski túngörðunum sem minnst. Gera megi ráð fyrir auknum hávaða í byggð vegna vinnuvéla við jarðvegs- og efnisflutninga að og frá framkvæmdasvæðinu og verði því nokkurt ónæði fyrir íbúa á framkvæmdatíma.

## ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG VIÐBRÖGÐ FRAMKVÆMDARAÐILA

**Almennt.** Í umsögnum Vesturbyggðar, Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða, Umhverfisstofnunar og Veðurstofunnar kemur fram það álit að fyrirhugaðar framkvæmdir skuli ekki háðar mati á umhverfisáhrifum.

Í umsögn Fornleifaverndar ríkisins er bent á að ekki komi fram að skrá eigi fornleifar á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði en í samræmi við umsögn stofnunarinnar um breytingu á aðalskipulagi Vesturbyggðar og gerð deiliskipulags vegna umræddrar framkvæmdar ítreki stofnunin að hafi fornleifaskráning á framkvæmdasvæðinu ekki nú þegar farið fram skuli ráðast í slíka skráningu. Gera skuli stofnuninni grein fyrir niðurstöðum skráningarinnar og hugsanlegum áhrifum framkvæmdarinnar á fornleifar og muni stofnunin í framhaldi af yfirferð þessara gagna ákveða til hvaða mótvægisáðgerða beri að grípa vegna fornleifa. Að því gefnu að ofangreindum ábendingum verði fylgt telur Fornleifavernd ríkisins að fyrirhuguð framkvæmd skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að Náttúrustofa Vestfjarða hafi skráð fornleifar vegna deiliskipulags á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði í júlí sl. og hafi niðurstöður hennar verið sendar Fornleifavernd ríkisins. Samkvæmt skráningunni hafi fundist þrjár fornleifar á framkvæmdasvæðinu og ef Fornleifavernd ríkisins telji að varðveita beri þessar minjar verði haft samráð við stofnunina um hvernig staðið verði að mótvægisáðgerðum.

Í umsögn Umhverfisstofnunar er bent á að við uppgræðslu sé að æskilegast að gróðursetja plöntutegundir sem finnast náttúrulega á svæðinu.

Í svörum framkvæmdaraðila er tekið undir ábendingu Umhverfisstofnunar og mun staðargróður verða nýttur eins og kostur er á því svæði sem raskað verður.

Í umsögn Vesturbyggðar er lögð áhersla á að rask á umhverfi og starfsemi í kring verði sem minnst á byggingartímanum og tekið verði tillit til athugasemda sem fram komu frá íbúum á fundi með Ofanflóðasjóði þann 30. maí sl. Bæjarráð Vesturbyggðar óskar eftir að gerð verði úttekt af óháðum aðila á ástandi mannvirkja í kring áður en garðurinn verði byggður og aftur að framkvæmdum loknum.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að á fyrrnefndum fundi hafi komið fram óskir um að framkvæmdir ofan grunnskóla verði á sumarfrístíma og muni Framkvæmdasýsla ríkisins leggja upp með að framkvæmdatími verði á því tímabili en að öðru leyti hafa samráð við skólustjórnendur ef nauðsynlegt verði að framkvæmdir fari að einhverju leyti fram utan sumarfrístíma. Fram kemur að Framkvæmdasýslan muni láta meta ástand bygginga af hlutlausum aðila neðan fyrirhugaðs varnargarðs í upphafi framkvæmdatíma. Ekki sé talin ástæða

til að hafa áhyggjur af sigi á grunnum húsa með tilkomu garðsins eins og fram hafi komið á íbúafundi. Skipt verði um jarðveg niður á þriggja metra dýpi undir garðinum auk þess sem stutt sé niður á klöpp á svæðinu sem minnki líkur á sigi.

## NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða gerð þvergarðs til varnar ofanflóðum og grjóthruni við Klif ofan byggðar á svæði milli Vatnseyrar og Geirseyrargils á Patreksfirði. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 6. gr. og lið 11 k í 2. viðauka í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b.

Fyrir liggur að skv. niðurstöðum hættumats er nauðsynlegt að ráðast í gerð ofanflóðavarna á ofangreindu svæði til þess að uppfylla ákvæði laga og reglugerðar um hættumat vegna ofanflóða. Skipulagsstofnun telur ljóst að helstu neikvæðu áhrif fyrirhugaðra framkvæmda verði vegna ásýndarbreytinga á svæðinu með tilkomu garðsins í grennd við þéttbýlið á Patreksfirði. Á framkvæmdatíma verður talsvert rask á nokkuð stóru svæði en mikilvægt er að vandað verði til frágangs og landmótunar að framkvæmdum loknum eins og lögð er áhersla á í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila, til þess að mannvirkið falli sem best að umhverfi. Skipulagsstofnun telur að nokkur neikvæð áhrif geti orðið vegna ónæðis af völdum framkvæmda í næsta nágrenni framkvæmdasvæðisins og telur stofnunin mikilvægt að framkvæmdaáform verði kynnt fyrir íbúum. Stofnunin telur að neikvæð áhrif fyrirhugaðrar framkvæmdar á gróður og fugla verði ekki veruleg þar sem framkvæmdasvæðið einkennist af algengu gróðurlendi og fuglategundum og hvorki hafa fundist plöntur né fuglar á valista á svæðinu. Skipulagsstofnun bendir á nauðsyn þess að farið verði eftir þeim mótvægisáðgerðum sem Fornleifavernd ríkisins kann að leggja til vegna þeirra þriggja fornleifa sem fundist hafi á framkvæmdasvæðinu eins og framkvæmdaraðili gefur fyrirheit um í svörum sínum.

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, umsagnir og viðbrögð vegna þeirra. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að gerð þvergarðs til varnar ofanflóðum og grjóthruni við Klif á Patreksfirði sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmdaleyfi Vesturbyggðar skv. 13. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og starfsleyfi Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða samkvæmt reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun. Áður en framkvæmdaleyfi er veitt þarf að liggja fyrir staðfest breyting á Aðalskipulagi Vesturbyggðar 2006-2018 og deiliskipulag fyrir mannvirkjasvæðið.

Skipulagsstofnun ítrekar mikilvægi þess að framkvæmdaraðili og aðrir sem að framkvæmdinni koma viðhafi þá verktilhögun og mótvægisáðgerðir sem kynnt hafa verið við meðferð málsins og vöktun á aðgerðum og áhrifum.

Samkvæmt 14. gr. laga nr. 106/2000 m.s.b. má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 8. nóvember 2011.

Rut Kristinsdóttir

Jakob Gunnarsson

